

Jägarexamen på Finnbo Bruk

Annonsbladet i Dalarna, oktober 2008

Men nu verkar det som om många hellre nyttjar fritiden till att sitta vid datorn, eller göra något annat som lockar.

Visst, så är det säkert. Många tycker det är väl så spännande att skjuta i den virtuella världen, eller att tillsammans med någon kompis lira Guitar Hero.

I och för sig är det många ungdomar som sysselsätter sig inom sport och idrott också, vilket förstås ärr att föredra ur ett folkhälsoperspektiv, i jämförelse.

Men ändå, varför lockas man inte till naturupplevelsen i att sitta på pass eller jaga på annat sätt. Det ger såväl en lagkänsla som en adrenalinkick i själva jaktögonblicket. Den känslan är nedärvd och ytan de generna så är det osäkert om vår ras funnits idag.

På Finnbo gård finns för dagen ett femtontal kursdeltagare som går en intensivkurs under tre dagar.

– Det var farfar som undrade om jag hade tagit jaktlicens, säger kursens yngste deltagare, Jonas från Fagerbacken utanför Borlänge. Han hade ett fint kulvapen och ett hagelgevär. Men aldrig att han skulle ge bort det till någon som saknade licens. Då blev det fart på mig, säger han.

Åldrarna skiftar liksom motiven till att man går utbildningen.

– Jag har just flyttat till Gävle, säger en man i drygt 30-årsåldern. Min granne har jaktmark och ville ha mig med. Men kolla med killen från Luleå, säger han och skrattar. Han fick kursen av arbetskamraterna då han fyllde år eftersom de ville åt hans jaktmarker. Han hade tidigare inte haft något jaktintresse...

Naturvård

Trots att kursen torde vara intensiv då såväl teoriprov som skytteprov ska göras den tredje dagen så ligger fokus på naturvårdsperspektivet. Kursledare är Bengt Lundgren från Grangärde. En lämpligare person att informera och inspirera hittar man svårigen. Han har nyligen pensionerat sig efter en lång tjänst som polis i Ludvika. Bengt är förstås både påläst och tydlig då det gäller det juridiska, såväl då det gäller ärenden som faller under hans gamla organisation som de som regleras av Naturvårdsverket. På sitt lugna sätt förmedlar han kunskaper om jakt ur alla perspektiv. En novis lär sig massor.

– Ett klass 1-vapen har en anslagsenergi på 1 000 joule på 100, meter säger han. Kulans topp har ett hål för att bytets mjukdelar ska expandera där och öka kulans anslagsyta. Annars går den rätt igenom.

–En spårhund som följer ett kallt spår ska fortsätta detta och inte låta sig styras till ett varmt om ett sådant korsar, menar han.

– Här finns änder, säger han. 1 200 har satts ut. De har kläckts i äggkläckningsmaskin. Då var de Finnbo bruks. Så fort de är kläckta tillhör de staten.

Vi får också lära oss att man inte skjuter fågel med blyhagel om det inte är på djupt vatten. Stålhagel passerar djurkroppen utan att ge några skador.

Miljögifter i naturen diskuteras.

– En rovfågel som är längst upp i sin näringskedja kan få i sig bly som fiskar eller gnagare tagit upp. Det kan ge effekter på deras avkomma så att de inte kan fokusera blicken i sin jakt på byte, vilket förstås är förödande.

Bengt nämner också de effekter som klimatförändringarna kan ge. Djuren styr sina årliga aktiviteter efter solljuset, inte temperaturen. De kan ge negativa effekter för flertalet, men främja de mutationer som avviker på ett sådant sätt att de gynnas av de nya förutsättningarna. Då blir det djuren med dessa avvikelser som kommer att överleva, precis som Charles Darwin en gång beskrev det.

Skulle någon befara att detta är korvstopning som strax blir sövande, är han fel ute. Bengt är underhållande.

– Nu finns också en ny lag som säger att katter ska ha tillsyn minst var sjätte timme. Ser jag en katt sitta på min gårdsplan i sex timmar och 15 minuter har jag rätt att anta att den är övergiven och skjuta den.

–Även om den har halsband, undrar någon av eleverna.

– Det finns väl många frun... kvinnor som är övergivna som har halsband, säger han. I Ludvika brukar dom finnas på ett ställe som kallas Återvinningen, fast det egentligen heter Silver Dollar. Sådana finns i alla städer...

Skjutstationer

På Finnbo gård finns förstås ett par skjutstationer. Den ena bemannas av tjugoårige Alexander Göransson från Ljusdal, som går viltmästarutbildning och gör praktiktid på Finnbo gård. Om ett par år är det examen i Svenska Jägareförbundets skola norr om Nyköping. Han har sin mentor i Jens Nordahl, som är utbildad viltmästare på platsen. Som sådan har Jens också uppdraget att stycka köttet av det vilt som kommer till gårdens viltslakteri. Björn och vildsvin hanteras i särskilda kylrum med tanke på att de kan vara ansatta av trikiner, varför sådant kött skickas på analys.

Den skjutstation som Alexander bemannar hanterar hagel, men också ett kulvapen, det senare såväl sittande med stöd och fristående av de mindre elevgrupper som cirkulerar.

En kastmaskin slungar iväg fluorescerande orangea lerduvor. Man har två skott på sig för varje duva, då hagelgeväret har en övre och en undre pipa. Man instrueras att vara beredd genom att hålla främre delen av geväret i position, men den bakre nersläppt ett par decimeter för att kunna se fågeln, eller lerduvan i detta fall. Då den kommer lyfter man snabbt upp kolven och tar stöd mot kinden och bröstmuskeln. Siktar man lite under ska i alla fall några av de drygt 200 haglen träffa. För några i gruppen är detta inget nytt, de träffar varje gång. Själv provar jag fyra skott men håller lite får lågt, säger Alexander, vars tränade öga ser hagelsvärmen. Vid provskjutning på en fast duva träffar jag, liksom med kulvapnet så det vill nog till träning.

Här erinrar jag mig kåsören Cellos beskrivning av en andjakt. En man hade lockats till sin första andjakt av sin kompis. Då denne stod i färdigställning såg han i ögonvrån att den nye jägaren följde med bösspipan en and som på tre meters avstånd gick i gräset.

–Va, du skjuter väl inte en fågel som GÅR? säger han bestört.

– Nej, säger den andre och förklarar det till synes självklara, jag väntar väl tills han har stannat.

Älg på räls

På nästa skjutstation står fyra älgstudsare uppställda mot en koja, alla med kikarsiktet nedåt och varbygelns uppåt förstås. Här laddar man ett magasin med fyra skott och skjuter det första mot en pappfigur av en älg i naturlig storlek, på 80 meters håll. Det första skottet på stående älg. Tre sekunder senare trycker instruktören på en strömbrytare och älgen far iväg i ganska god fart längs en räls. Då siktar man mot en punkt i underkant på älgens hals, i höjd med öronen. Då ska kulan träffa i hjärtat eller lungorna. Det tredje skottet ska skjutas på en älg som står i den andra riktningen och på älgens väg mot markören skjuts det fjärde skottet.

Deltagarna skjuter omväxlande ett antal serier om fyra skott och markören meddelar träffbilderna i kortvågsradio. Smällen är mycket skarp och utan ordentliga hörselskydd har man snart nedsatt hörsel eller tinnitus. På söndagens prov måste tre av nio serier träffa inom godkänt område.

Er reporter erbjuds också skjuta fyra skott. Rekylen känns lättare än för hagelvapnet.

– En femetta, meddelar markören. Andra skottet klockan sju utanför skottcirkeln men inom målområdet.

Den andra älgen träffades med en fyra och en trea, varvid det lilla sällskapet jublar och ryggdunkar och man ombeds köpa en lott på väg hem.

Det här var ju kul. Och med ökade insikter om orsaker och verkan i viltets miljö får man förstås ett annat grepp om helheten.

Kanske man skulle leta fram Davy Crocket-mössan och bli jägare?

Text & foto: Lars Rindeskär